

Interreg
CENTRAL EUROPE

Co-funded by
the European Union

Pannon Future Forest

GOZDOVI KOT GOSPODARSTVO PRIHODNOSTI

*Dobre prakse in
poslovne priložnosti v
gozdni ekonomiji*

Pannon Future Forest
Pregled projekta**Akronim projekta:** Pannon Future Forest**Naziv projekta:** Mentorska mreža in vozlišče znanja za krepitev znanj in kompetenc poslovnih akterjev ter podpornih organizacij za razvoj inovativnih poslovnih konceptov v nastajajočih sektorjih gozdno temelječega zelenega gospodarstva**ID projekta:** CE0301108**Trajanje:** 24 mesecev**Proračun:** 785.239,00 EUR**Financiranje:** Evropski sklad za regionalni razvoj: 628.191,20 EUR (80 %)**Projektni partnerji:** Pannon Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje
(vodilni partner, Madžarska)
Razvojni center Murska Sobota (Slovenija)
Hrvatske šume d.o.o. (Hrvaška)
Mecsekerdő Zrt. (Madžarska)
Univerza v Osijeku, Ekonomska fakulteta (Hrvaška)**Spletna stran:** www.pannonegtc.eu | www.rcms.si**Kontakt:** Pannon EGTC
7621 Pečuh, Széchenyi trg 9.
judit.kispongacz@pannonegtc.euRazvojni center
Murska Sobota, Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota,
info@rcms.siCelotno študijo
lahko prenesete
tukaj:

Projekt Pannon Future Forest je transnacionalna pobuda, ki se izvaja v okviru programa Interreg CENTRAL EUROPE in združuje raznoliko partnerstvo organizacij iz Madžarske, Hrvaške in Slovenije. Konzorcij vodi Pannon Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (Pannon EGTC), ki povezuje strokovno znanje razvojnih agencij, gozdarskih podjetij in akademskih institucij, vključno z Razvojnim centrom Murska Sobota, podjetjem Hrvatske šume d.o.o., družbo Mecsekerdő Zrt. ter Ekonomsko fakulteto Univerze v Osijeku. To raznoliko partnerstvo zagotavlja usklajeno povezovanje politik, prakse in raziskav ter celovit pristop h gospodarskemu razvoju in varstvu okolja.

Projekt se osredotoča na transnacionalno podeželsko območje ob madžarsko-slovenski in hrvaško-madžarski meji, ki ga zaznamujejo pomembni naravni viri, hkrati pa tudi strukturne slabosti, značilne za notranje periferije, kot so omejene gospodarske priložnosti, slabša dostopnost storitev in nizka raven inovacij. Območje vključuje nekatere najvrednejše ekosisteme Srednje Evrope, med drugim obsežne gozdne krajine in dele UNESCO-vega petdržavnega biosfernega rezervata ob reki Dravi. Ta situacija ustvarja paradoks: regija razpolaga z bogatim naravnim kapitalom, ki pa je gospodarsko še vedno premalo izkoriščen.

Projekt temelji na spoznanju, da se na globalni in evropski ravni oblikuje nov okoljski trg, ki ga poganjajo potrebe po vezavi ogljika, varstvu biotske raznovrstnosti in na naravi temelječih rešitvah. Mehanizmi, kot so ogljično kmetovanje in biotski krediti, odpirajo nove poslovne priložnosti, zlasti v sektorjih gozdno temelječega zelenega gospodarstva. Kljub temu lokalni akterji pogosto nimajo potrebnih podjetniških znanj, informacij in mrež za učinkovito vključevanje v te trge.

Kot odziv na to, projekt stremi k okrepitvi inovacijske zmogljivosti regije z razvojem transnacionalnega središča znanja (Knowledge Hub) in mentorske mreže (Mentor Network), ki podpirata poslovne akterje in posredniške organizacije. S pomočjo strukturirane metodologije bodo partnerji najprej popisali in sistematizirali obstoječe znanje ter dobre prakse na evropski ravni, nato pa krepili zmogljivosti organizacij za podporo podjetjem, da bodo lahko delovale

kot »katalizatorji« v svojih lokalnih ekosistemih. Temu bo sledilo oblikovanje in testiranje prilagojenega mentorskega programa, ki podjetnikom omogoča razvoj in izvajanje pionirskih poslovnih konceptov, usklajenih z zelenim gospodarstvom.

Ključni element projekta je vzpostavitev sodelovalnega, transnacionalnega učnega okolja, v katerem strokovnjaki za gozdarstvo, raziskovalci in razvijalci poslovnih idej skupaj prispevajo k razvoju novih vrednostnih verig. Pilotne aktivnosti, vključno s hekatoni in mentorskimi cikli, bodo služile za preverjanje pristopa in ustvarjanje konkretnih poslovnih rešitev. Te aktivnosti bodo dosegle vrhunec na transnacionalnem dogodku za povezovanje in pospeševanje razvoja, kjer bodo inovativni koncepti dodatno izpopolnjeni ter povezani s potencialnimi partnerji in vlagatelji.

Rezultat projekta Pannon Future Forest bo vzpostavljen validiran podporni sistem, ki izboljšuje procese podjetniškega odkrivanja ter spodbuja nastanek novih poslovnih modelov, temelječih na trajnostni rabi naravnih virov. Dolgoročno bo središče znanja delovalo kot stalna platforma, ki podpira neprekinjeno sodelovanje med deležniki in omogoča širjenje uspešnih rešitev na širšo regijo. S tem projekt ne prispeva le h gospodarski diverzifikaciji in konkurenčnosti, temveč tudi k prilagajanju na podnebne spremembe, varovanju biotske raznovrstnosti ter zmanjševanju teritorialnih neenakosti v Srednji Evropi.

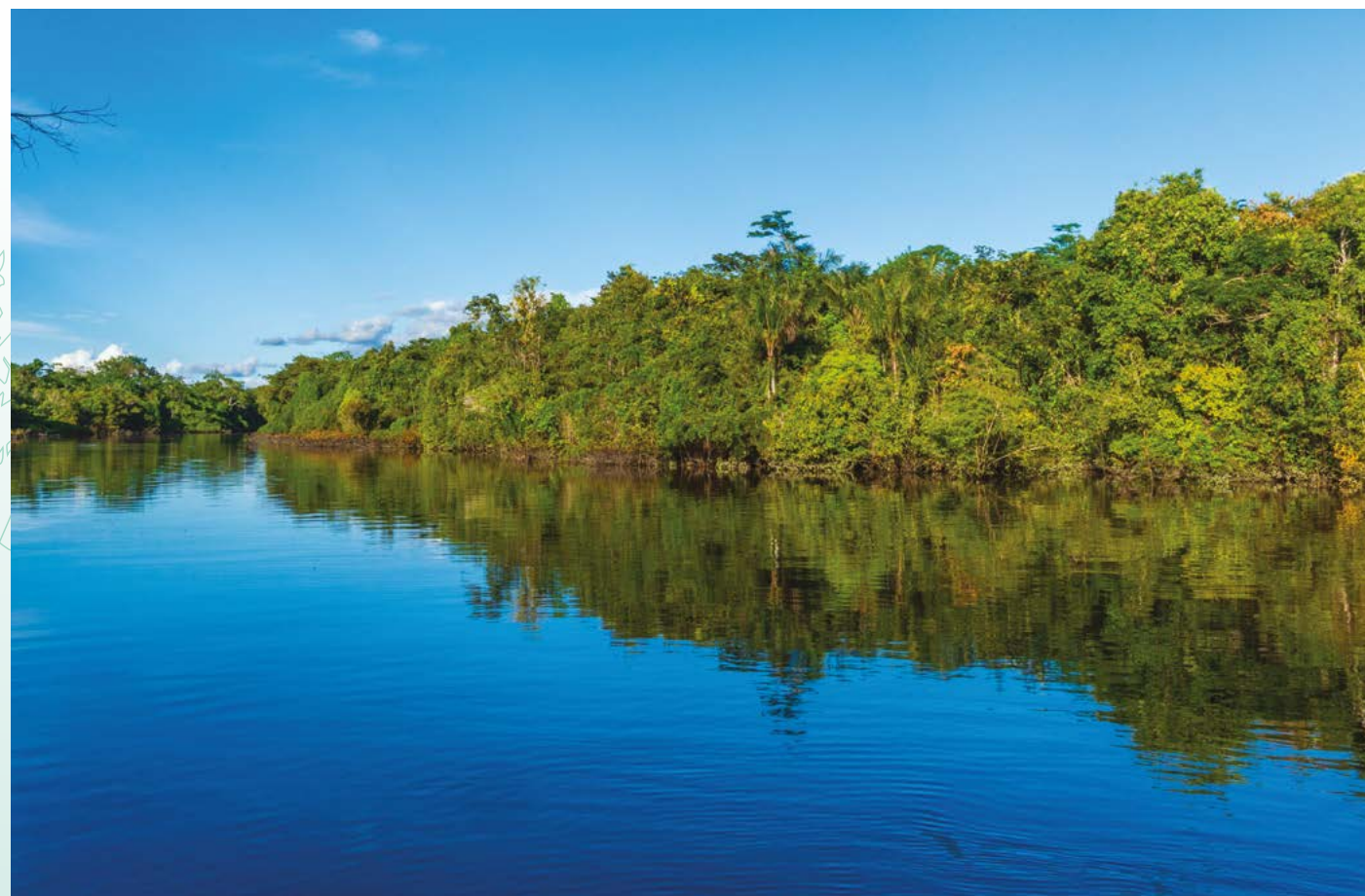
Gozd kot na novo interpretiran produkt: razvojni potenciali za poslovanje v okviru gozdne bioekonomije – primerjalna študija za projekt Pannon Future Forest

Primerjalna študija izhaja iz spoznanja, da se vloga gozdov v Evropi temeljito spreminja. Gozdovi niso več le vir lesa, temveč večfunkcionalni sistemi, ki zagotavljajo številne ekosistemske storitve, kot so vezava ogljika, varstvo biotske raznovrstnosti, uravnavanje vode in rekreacija. Te storitve postajajo merljive, preverljive in tržno zanimive, kar predstavlja osnovo za hitro razvijajoč se okoljski trg.

To preobrazbo močno spodbujajo evropski politični okviri in globalni trajnostni trendi. Evropski podnebni zakon ter Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 sta poudarila pomen naravnih ekosistemov pri doseganju podnebne nevtralnosti in obnovi degradiranih okolij. Hkrati Strategija EU za bioekonomijo spodbuja razvoj krožnih, biološko

glede trajnostnosti (CSRD), dodatno pospešuje ta premik, saj povečuje povpraševanje podjetij po zanesljivih in preverljivih rezultatih na področju trajnosti, vključno z na naravi temelječimi rešitvami.

Posledično se oblikuje nov okoljski trg, kjer se ekosistemske storitve združujejo v kompleksne vrednostne ponudbe. Ogljični krediti se lahko povezujejo s storitvami na področju biotske raznovrstnosti ali upravljanja voda, medtem ko se tradicionalne gozdarske dejavnosti vse bolj povezujejo s turizmom, dobrim počutjem in izobraževalnimi storitvami. Tehnološki napredek na področju sistemov spremljanja, poročanja in verifikacije (SPV) omogoča kvantifikacijo in certificiranje teh storitev, s čimer se preoblikujejo v

osnovanih vrednostnih verig ter krepí inovacije ne le na področju proizvodnje lesa, temveč tudi pri ne-lesnih gozdnih proizvodih in stranskih proizvodih iz gozdov. Regulativni razvoj, kot je Direktiva o poročanju podjetij

verodostojna gospodarska sredstva. Ta premik odpira povsem nove poslovne priložnosti, zlasti na področjih podnebno-tehnoloških rešitev, gozdne bioekonomije in inovacij v trajnostnem upravljanju zemljišč.

Primerjalna študija si prizadeva sistematično raziskati te nastajajoče trende ter opredeliti konkretne poslovne potenciale na podlagi vodilnih podjetij in najboljših praks po Evropi. Osredotoča se na tri glavne tematske stebre, opredeljene v projektu Pannon Future Forest: podnebno-tehnološke rešitve, gozdno bioekonomijo ter inovacije na področju trajnostnega upravljanja gozdov in zemljišč. Znotraj teh stebrov študija obravnava devet tematskih področij, od trajnostnega gospodarjenja z gozdovi in oblikovanja na osnovi lesa do agrogozdarstva, ogljičnih in biotskih trgov, naravi temelječih rešitev ter regenerativnega turizma. Vsako tematsko poglavje združuje analizo tržnih trendov s konkretnimi poslovnimi primeri iz prakse, kar omogoča tako strateški vpogled kot tudi praktičen navdih.

Študija daje poseben poudarek ciljnemu območju projekta ob madžarsko-slovenski ter hrvaško-madžarski meji, regiji, za katero so značilni izjemni naravni viri, vključno z obsežnimi gozdnimi ekosistemi ter UNESCO-vim petdržavnim biosfernim rezervatom ob reki Dravi. Kljub temu bogatemu naravnemu kapitalu pa regija z gospodarskega vidika ostaja premalo izkoriščena. Nastajajoči okoljski trg zato predstavlja pomembno priložnost za odpiranje novih, trajnostnih virov prihodkov ob hkratnem ohranjanju in izboljševanju ekoloških vrednot.

Poleg analitične funkcije je primerjalna študija zasnovana tudi kot praktično orodje za krepitev zmogljivosti in spodbujanje inovacij. Predstavlja osrednjo bazo znanja za vključevanje organizacij za podporo podjetjem—kot so gospodarske zbornice, razvojne agencije, gozdarski deležniki in organizacije civilne družbe—ki naj bi delovale kot »katalizatorji« v svojih lokalnih ekosistemih. Z nadgradnjo njihovega znanja in strateškega razumevanja lahko te organizacije učinkoviteje podpirajo podjetnike, mala in srednja podjetja, zagonska podjetja ter druge deležnike pri razvoju novih poslovnih konceptov, usklajenih z zelenim gospodarstvom.

Končno študija prispeva k spodbujanju procesa podjetniškega odkrivanja v regiji, sajakterjemomogoča prepoznavanje in izkoriščanje nastajajočih priložnosti v sektorjih povezanih z gozdom. S povezovanjem vrednotenja naravnih virov z inovacijami in tržnim povpraševanjem postavlja temelje za bolj odporna, raznolika in trajnostna regionalna gospodarstva, hkrati pa podpira širše cilje evropskih politik na področju podnebja in biotske raznovrstnosti.

Trajnostno gospodarjenje z gozdovi, inovacije in digitalizacija

„Gozdovi niso več zgolj vir lesa, temveč večfunkcionalni sistemi, ki zagotavljajo merljive ekosistemske storitve, ki jih je mogoče pretvoriti v dejansko gospodarsko vrednost.“

Ključne besede: ekosistemske storitve, ogljični trgi, biotska raznovrstnost, SPV, digitalno gozdarstvo, zdravje gozdov, podatki, odpornost, bioekonomija

Ciljne skupine:

Predvsem relevantno za gozdarje, gozdarska podjetja in organizacije za varstvo narave, pa tudi za občine in regionalne akterje, ki jih zanima vzpostavljanje inovacijskih ekosistemov na področju gozdarstva. Dodatno relevantno za ekologe, strokovnjake za komuniciranje ter podjetja, usmerjena v trajnost, ki raziskujejo nove modele storitev.

Prvo poglavje primerjalne študije izpostavlja pomemben premik v razumevanju in upravljanju gozdov v Evropi. Gozdovi niso več obravnavani zgolj kot vir lesa, temveč kot večfunkcionalni sistemi, ki zagotavljajo ekosistemske storitve, kot so vezava ogljika, varstvo biotske raznovrstnosti, uravnavanje voda in rekreacija. Te storitve pridobivajo na gospodarskem pomenu, saj postajajo merljive in vključene v okoljske trge.

Ključni trend je prehod od tradicionalnega gozdarstva k raznolikim, storitveno usmerjenim modelom. Ekosistemske storitve se vse pogostejše obravnavajo kot ekonomski produkti, kot so ogljični krediti, enote biotske raznovrstnosti in storitve, povezane z vodo, kar spodbuja naraščajoče povpraševanje podjetij in institucij.

Tehnološki razvoj ima pri tem ključno vlogo. Sistemi za spremljanje, poročanje in preverjanje (SPV) omogočajo upravljavcem gozdov merjenje učinkov in zagotavljanje zanesljivih podatkov, kar ekosistemske storitve spreminja v tržno blago in odpira nove vire prihodkov.

Poglavje izpostavlja tudi širitev poslovnih priložnosti, kot so trgi ogljika in biotske raznovrstnosti, na naravi temelječe rešitve, rekreacijske storitve ter bioekonomski proizvodi iz lesa in nelesnih virov.

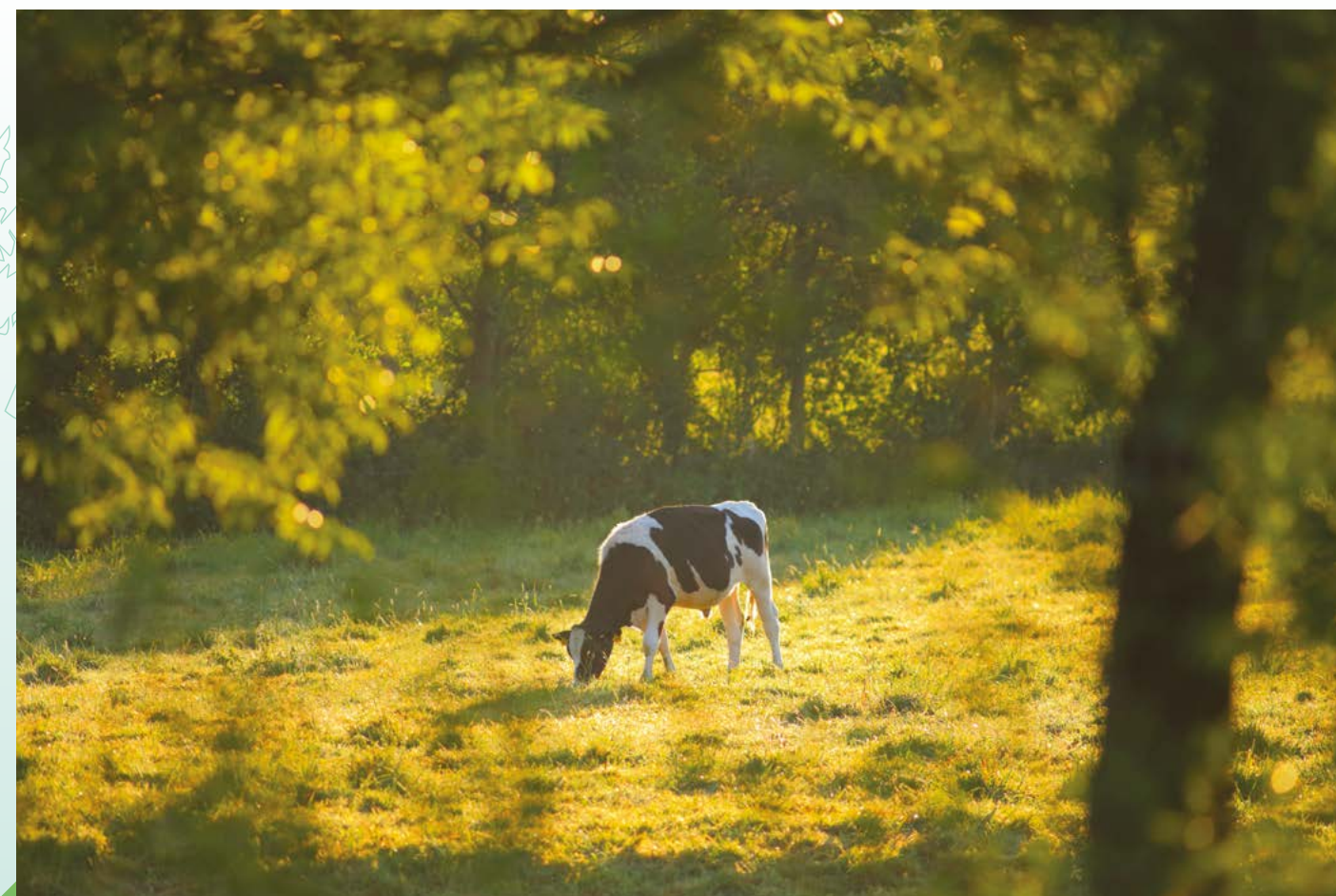
Hkrati se gozdarstvo sooča z vse večjimi izzivi, kot so podnebne spremembe, naraščajoči stroški in družbena pričakovanja. Prihodki iz lesa pogosto ne zadostujejo več, zato postaja diverzifikacija prihodkov ključna za trajnostno upravljanje gozdov in njihovo odpornost.

Inovacije in digitalizacija podpirajo ta prehod z uporabo podatkovno podprtih orodij in medsektorskim sodelovanjem. Gozdovi tako postajajo ključni gonilnik zelenega prehoda, ki povezuje ekološko vrednost z gospodarsko uspešnostjo.

Dobre prakse:

DualWing Forestry Ltd. – spremljanje gozdov z droni in analitika podatkov za precizno gozdarstvo
<https://dualwing.com/>

Projekt GreenBee (Univerza v Sopronu) – uporaba čebel kot bioindikatorjev za spremljanje okolja
<https://www.uni-sopron.hu/>

Oblikovanje na osnovi lesa

„Les ni več zgolj material – je oblikovalsko usmerjena, visoko vredna rešitev za nizkoogljično prihodnost.”

Ključne besede: lesena gradnja, krožno oblikovanje, trajnostni materiali, eko-oblikovanje, prefabrikacija, obrtništvo, inovacije

Ciljne skupine:

Najbolj relevantno za arhitekte, oblikovalce, kreativne industrije in akterje v gradbenem sektorju, pa tudi za podjetnike in MSP, ki jih zanima trajnostna inovacija izdelkov.

Drugo poglavje primerjalne študije obravnava razvijajočo se vlogo lesno osnovanega oblikovanja kot ključnega gonilnika inovacij v okviru gozdno temelječega zelenega gospodarstva. Področje

presega tradicionalne uporabe lesa in se osredotoča na visoko vredne, oblikovalsko usmerjene in trajnostne rešitve, ki odgovarjajo na okoljske izzive in spreminjajoča se pričakovanja potrošnikov.

Osrednji trend je naraščajoče povpraševanje po obnovljivih materialih z nizkim ogljičnim odtisom. Les kot naravno obnovljiv vir z zmožnostjo skladiščenja ogljika vse pogostejše nadomešča beton, jeklo in plastiko, kar podpirajo evropske podnebne in krožne politike.

Inovacije pa presegajo zgolj zamenjavo materialov. Les prehaja iz osnovne surovine v vrhunski, oblikovalsko usmerjen produkt. Nove tehnologije, kot so digitalna proizvodnja, modularna gradnja in napredna obdelava, omogočajo prilagojene, visokokakovostne izdelke – od montažnih hiš do dizajnerskih predmetov – ter večjo dodano vrednost.

Pomemben vidik je vključevanje načel krožnega gospodarstva. Uporaba recikliranega lesa, odpadnega lesa in stranskih proizvodov zmanjšuje porabo virov ter podaljšuje življenjski cikel materialov, hkrati pa ustvarja nove poslovne priložnosti.

Poglavje poudarja tudi pomen blagovne znamke, pripovedovanja zgodb in vključevanja potrošnikov. Izdelki niso cenjeni le zaradi svoje funkcionalnosti, temveč tudi zaradi izvora, trajnosti in estetike, kar odpira nišne trge za MSP, oblikovalce in lokalne proizvajalce.

S konkretnimi primeri poglavje prikazuje kako podjetja združujejo trajnost, inovacije in oblikovanje za razvoj konkurenčnih izdelkov. Oblikovanje na osnovi lesa tako deluje kot most med gozdarstvom in kreativnimi industrijami ter spodbuja medsektorsko sodelovanje.

Na splošno je oblikovanje na osnovi lesa predstavljeno kot strateška vstopna točka za nove tržno usmerjene poslovne modele, ki podpirajo prehod od količinsko usmerjene proizvodnje k inovacijam z visoko dodano vrednostjo ter prispevajo k gospodarski konkurenčnosti in okoljskim ciljem.

Dobre prakse:

Predelava rabljenega lesa (primer: Riva 1920) – pretvorba rabljenega lesa v visoko vredno oblikovalsko pohištvo
<https://www.riva1920.it/en/>

Čar lesa (“The Magic of Wood”) – pobuda za ozaveščanje o lesu kot trajnostnem materialu
<https://www.carlesa.si/>

Agrogozdarstvo

„Agrogozdarstvo ponovno povezuje kmetijstvo z naravo – spreminja krajine v odporne in produktivne sisteme.”

Ključne besede: agrogozdarstvo, odpornost, zdravje tal, biotska raznovrstnost, diverzifikacija, prilagajanje podnebnim spremembam

Ciljne skupine:

Zelo relevantno za kmete, kmetijske podjetnike in upravljavce zemljišč, pa tudi za oblikovalce politik in deležnike, usmerjene v trajnost, ki jih zanimajo regenerativni sistemi rabe prostora.

Tretje poglavje primerjalne študije se osredotoča na agrogozdarstvo kot inovativni pristop rabe zemljišč, ki združuje drevesa s kmetijsko proizvodnjo in ustvarja multifunkcionalne sisteme z ekološkimi in gospodarskimi koristmi. V ospredje prihaja kot odgovor na podnebne spremembe, degradacijo tal in potrebo po odpornih podeželskih gospodarstvih.

V svojem bistvu agrogozdarstvo združuje pridelke, živino in lesno vegetacijo v enoten sistem. To izboljšuje delovanje ekosistemov – povečuje rodovitnost tal, zadrževanje vode, biotsko raznovrstnost in mikroklimo, hkrati pa krepi vezavo ogljika in dolgoročno produktivnost. Takšni sistemi so zato bolj odporni na okoljske pritiske in ekstremne vremenske razmere.

Poleg ekoloških koristi agrogozdarstvo ustvarja tudi nove gospodarske priložnosti prek raznolikih virov prihodkov. Tako poleg tradicionalnega kmetijstva lahko prihodki izvirajo iz lesa, sadja, oreščkov, gob in drugih gozdnih proizvodov ter iz trgov ekosistemskih storitev, kot so ogljični krediti in sheme biotske raznovrstnosti.

Poglavje poudarja premik k regenerativnim in na naravi temelječim kmetijskim praksam, ki zmanjšujejo odvisnost od zunanjih vložkov ter podpirajo krožne, lokalne vrednostne verige. To je v skladu z naraščajočim povpraševanjem po trajnostni, sledljivi in visokokakovostni hrani ter evropskimi politikami.

Inovacije spodbujajo novi poslovni modeli in svetovalne storitve, vključno z načrtovanjem, svetovanjem in platformami znanja. Vodilni primeri kažejo, da je agrogozdarstvo lahko donosno in razširljivo, pogosto v kombinaciji s predelavo, blagovno znamko in neposredno prodajo.

Agrogozdarstvo je tudi strateško orodje za razvoj podeželja, saj krepi povezave med kmetijstvom, gozdarstvom in lokalnimi gospodarstvi, podpira ustvarjanje delovnih mest, vrednost krajine in regionalno identiteto ter prispeva k ciljem EU na področju podnebja in biotske raznovrstnosti.

Agrogozdarstvo predstavlja ključno komponento gozdno temelječega zelenega gospodarstva, ki povezuje okoljsko trajnost z gospodarsko učinkovitostjo ter omogoča diverzifikacijo, odpornost in nove tržne priložnosti.

Dobre prakse:

AGFORWARD Project – vseevropska pobuda za razvoj agrogozdarskih praks in orodij
<https://www.agforward.eu/>

IV.

Prostovoljni trgi ogljika in biotske raznovrstnosti

„Narava postaja merljivo sredstvo – in nova valuta v zelenem gospodarstvu.“

Ključne besede: ogljični krediti, trgi biotske raznovrstnosti, SPV, certificiranje, kapital, podnebno financiranje

Ciljne skupine:

Relevantno za zasebne in javne lastnike zemljišč, upravljavce gozdov in organizacije za varstvo narave, pa tudi za razvojne agencije, finančne institucije in IT podjetja, ki podpirajo vstop na trg in platforme ekosistemskih storitev.

Četrto poglavje primerjalne študije obravnava nastanek prostovoljnih trgov ogljika in biotske raznovrstnosti kot ključnih elementov nove okoljske ekonomije. Ti trgi temeljijo na ideji, da je mogoče

ekosistemske storitve – kot sta vezava ogljika in izboljšanje biotske raznovrstnosti – kvantificirati, preveriti in tržiti, s čimer se ustvarjajo finančne spodbude za trajnostno upravljanje zemljišč.

Prostovoljni trg ogljika hitro raste, predvsem zaradi zavez podjetij k podnebni nevtralnosti. Podjetja povprašujejo po visokokakovostnih ogljičnih kreditih iz dejavnosti, kot so pogozdovanje, obnova gozdov in izboljšano gospodarjenje z gozdovi, pri čemer regulativni okvir EU vse bolj zagotavlja transparentnost in verodostojnost.

Hkrati se razvijajo tudi trgi biotske raznovrstnosti, ki se osredotočajo na merljive izboljšave ekosistemov, kot so obnova habitatov in varstvo vrst, prevedene v enote biotske raznovrstnosti. Čeprav so še v razvoju, se pričakuje njihova rast zaradi vse večjega političnega poudarka in odgovornosti podjetij.

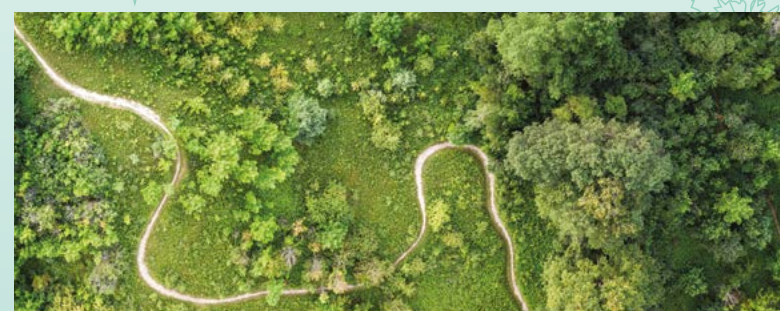
Ključni pogoj za delovanje teh trgov so zanesljivi sistemi spremljanja, poročanja in preverjanja, ki zagotavljajo, da so učinki resnični, merljivi in dodatni. Tehnologije, kot so daljinsko zaznavanje, satelitsko spremljanje in digitalne platforme, povečujejo preglednost in zaupanje.

Obenem je opazen trend združevanja ekosistemskih storitev v kompleksne vrednostne ponudbe, ki povezujejo ogljik, biotsko raznovrstnost, upravljanje voda in druge storitve, kar povečuje tako okoljski učinek kot gospodarsko vrednost.

Za lastnike zemljišč, upravljavce gozdov in razvijalce ti trgi pomenijo priložnost za diverzifikacijo prihodkov, vendar zahtevajo nova znanja, kot so razumevanje tržnih mehanizmov, skladnost in upravljanje tveganj. Podporne organizacije imajo ključno vlogo pri krepitvi zmogljivosti in dostopu do trga.

Poglavje poudarja tudi pomen usklajenih politik, standardizacije in certificiranja, da se prepreči razdrobljenost trga in tveganja za verodostojnost, pri čemer izpostavlja vlogo evropskih pobud in mednarodnih standardov.

Na splošno ti trgi predstavljajo transformativno orodje, ki povezuje okoljsko uspešnost z gospodarsko vrednostjo ter podpira blaženje podnebnih sprememb, varstvo biotske raznovrstnosti in razvoj novih zelenih poslovnih modelov.

Dobre prakse:

Pina Earth - ponuja visokokakovostne ogljične kredite iz lokalnih gozdov, da bi zagotovili njihovo dolgoročno stabilnost ter ohranili bogato z vrstami in odporno na podnebne spremembe
<https://www.arbonics.com/> and <https://www.pina.earth/en>

Na naravi temelječe rešitve za regeneracijo krajine

„Sodelovanje z naravo ni omejitev – je najmočnejša rešitev.“

Ključne besede: na naravi temelječe rešitve, obnova ekosistemov, odpornost, upravljanje voda, biotska raznovrstnost

Ciljne skupine:

Predvsem relevantno za krajinske arhitekte, načrtovalce, kmete in kmetijske podjetnike, pa tudi za inženirje in oblikovalce, ki delujejo na področju okoljskih rešitev.

Peto poglavje primerjalne študije se osredotoča na naravi temelječe rešitve (NTR) kot strateški pristop k obnovi ekosistemov ob hkratnem reševanju gospodarskih in družbenih izzivov. NTR so vse bolj prepoznane kot učinkovita orodja za prilagajanje podnebnim spremembam, izboljšanje biotske raznovrstnosti in trajnostno upravljanje zemljišč ter predstavljajo alternativo tehničnim ali infrastrukturnim rešitvam.

NTR temeljijo na sodelovanju z naravnimi procesi. Z obnovo gozdov, mokrišč in rečnih sistemov izboljšujejo zadrževanje vode, zmanjšujejo poplavna tveganja, povečujejo kakovost tal in vezavo ogljika ter krepijo odpornost ekosistemov na podnebne spremembe.

Ključni trend je vključevanje NTR v politike in finančne instrumente EU, vključno s skupno kmetijsko politiko (SKP) in podnebnimi strategijami, kar ustvarja ugodnejše okolje za širjenje teh pristopov in poslovnih modelov.

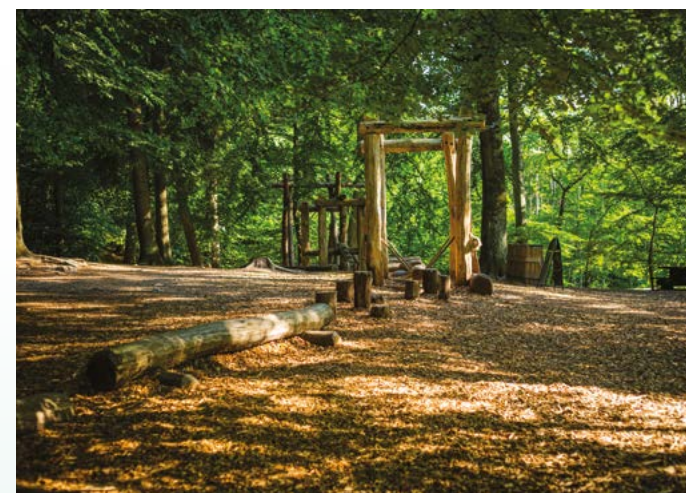
Z gospodarskega vidika NTR odpirajo nove tržne priložnosti, saj povezujejo obnovo okolja z ustvarjanjem prihodkov, na primer prek ogljičnih kreditov, storitev upravljanja voda in financiranja biotske raznovrstnosti. Poleg tega prinašajo tudi

posredne koristi, kot so večja produktivnost zemljišč, nižji stroški upravljanja in večja turistična privlačnost.

Poglavje poudarja pomen inovacij in interdisciplinarnega sodelovanja med okoljskimi strokovnjaki, inženirji, načrtovalci in podjetji. Pristopi, kot sta krajinska arhitektura in ekološko inženirstvo, se povezujejo s tradicionalnim znanjem za oblikovanje učinkovitih rešitev.

Primeri kažejo, kako lahko NTR postanejo izvedljivi poslovni in razvojni modeli, vključno z obnovo krajine, naravnim upravljanjem voda in večnamensko zeleno infrastrukturo, ki spodbuja lokalni gospodarski razvoj.

Pomembno je tudi, da NTR predstavljajo spremembo miselnosti: narava ni več razumljena kot omejitev, temveč kot gospodarska priložnost. Z vlaganjem v naravni kapital lahko regije hkrati dosežejo okoljske, gospodarske in družbene koristi.

Na splošno so NTR temeljni element zelenega prehoda, saj ponujajo razširljive, stroškovno učinkovite in trajnostne rešitve za regeneracijo krajine in regionalni razvoj.

Dobre prakse:

Delavnica Ilona Mill – ustvarite prostore, ki so blizu naravi in primerni za prosto igro, z uporabo naravnih materialov v največji možni meri
<https://jatszhatoterek.hu/>

Konoplina Iža - kot glavni gradbeni material se uporabljajo konopljeni ostnji, pomešani z apnom (konopljin beton). Kombinacija konoplje in lesa prispeva k ugodni mikroklimi v zaprtih prostorih. Stene na osnovi konoplje zagotavljajo prednosti, kot so požarna odpornost, uravnavanje vlage in izboljšano udobje v zaprtih prostorih.
<https://goricke-ize.si/en/konoplina-iza/>

Poslovne priložnosti s povezovanjem podjetniških veščin in novih ekoloških idej

„Ideje iz narave ustvarjajo vrednost – podjetništvo jih spremeni v realnost.“

Ključne besede: podjetništvo, inovacije, poslovni modeli, mentorstvo, zagonska podjetja, zeleno gospodarstvo

Ciljne skupine:

Relevantno za podjetnike, MSP, start-upe, univerze in organizacije za podporo podjetništvu ter regionalne deležnike, ki želijo graditi inovacijske ekosisteme in CSR/ESG platforme.

Šestopoglavje primerjalne študije preusmeri pozornost na ljudi in podjetniške kompetence kot ključne dejavnike za izkoriščanje gospodarskega potenciala zelenih trgov. Čeprav naravni viri in ekološke ideje predstavljajo osnovo, je uspeh odvisen od sposobnosti njihove pretvorbe v izvedljive poslovne modele.

Osrednje sporočilo je, da je zeleni prehod tudi podjetniški izziv. Številne obetavne ideje – kot so na naravi temelječe rešitve, ekosistemske storitve in inovacije v gozdarstvu – ostajajo neizkoriščene zaradi pomanjkanja poslovnega znanja, strateškega razmišljanja in razumevanja trga.

Poglavje poudarja potrebo po povezovanju ekološkega znanja s podjetniškimi kompetencami, kot so poslovno načrtovanje, marketing, finančno upravljanje in razvoj inovacij. To omogoča preoblikovanje idej v tržno pripravljene rešitve in vrednost za kupce.

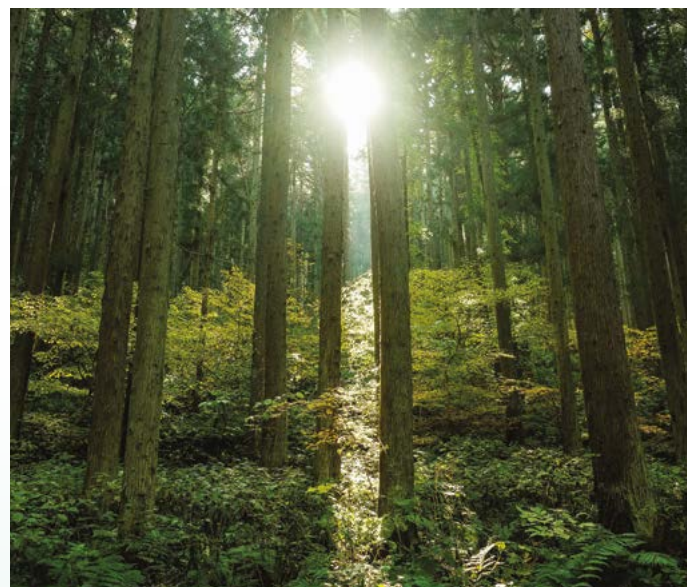
Ključni trend je naraščajoča vloga posredniških akterjev, kot so organizacije za podporo podjetništvu, inovacijska središča in mentorski programi, ki delujejo kot »katalizatorji«. Ti podpirajo prenos znanja, mreženje in razvoj podjetniških procesov.

Poglavje izpostavlja tudi pomen eksperimentiranja in soustvarjanja. Orodja, kot so hackathon, mentorski cikli in inovacijske delavnice, omogočajo razvoj in izboljševanje idej skozi sodelovanje in iteracijo.

Pomemben trend je tudi porast podjetništva z namenom (purpose-driven entrepreneurship), kjer podjetja ustvarjajo tako gospodarsko kot okoljsko vrednost, skladno z naraščajočimi pričakovanji potrošnikov, vlagateljev in politik.

Primeri prikazujejo kako inovativne rešitve nastajajo na presečišču ekologije in podjetništva ter kako se lahko tudi manjše pobude razvijejo v večje projekte ob ustreznih znanjih, mrežah in podpornih sistemih.

Na splošno so podjetniške kapacitete ključni omogočevalec gozdno temelječega zelenega gospodarstva, saj pretvarjajo ekološki potencial v gospodarske rezultate ter prispevajo k regionalnemu razvoju in trajnosti.

Dobre prakse:

Pobuda Future Forest – inovacijski center, osredotočen na gozdove in podnebje, katerega cilj je praktično uporabiti zagonska podjetja in tehnološke rešitve, povezane z gozdarstvom. Organizacija podpira hiter razvoj inovacij na trgu s pospeševalnimi programi, partnersko mrežo in testiranjem v resničnih okoljih. <https://www.futureforest.de>

Podpora biopodjetništvu na Univerzi Josipa Jurja Strossmayerja v Osijeku – program vseživljenjskega učenja je namenjen ljudem, ki so zaključili enega od študijskih programov na Oddelku za biologijo, ter magistrantom in inženirjem s področja naravoslovnih, biomedicinskih in biotehničnih znanosti, ki niso pridobili zadostnega znanja o omenjeni temi in želijo začeti ali izboljšati obstoječe podjetje. <https://biologijaunios.wixsite.com/biopoduzetnistvo>

Okoljsko izobraževanje in dobrobit, temelječa na naravi, kot tržno usmerjene dejavnosti

„Gozdovi ne ohranjajo le ekosistemov – ohranjajo tudi ljudi“

Ključne besede: dobrobit, gozdna kopel, izobraževanje, zdravje, ozaveščanje, izkustveno učenje

Ciljne skupine:

Predvsem relevantno za nevladne organizacije, organizacije za varstvo narave in upravljavce gozdov, pa tudi za podjetnike in ponudnike storitev, ki raziskujejo poslovne priložnosti na področju dobrobiti in izobraževanja.

Sedem poglavje primerjalne študije obravnava okoljsko izobraževanje in dobrobit, temelječo na naravi, kot nastajajoča segmenta gozdno temelječega zelenega gospodarstva. Gozdovi so vse bolj prepoznani ne le kot ekološki sistemi, temveč kot prostori, ki podpirajo zdravje, učenje in kakovost življenja.

Ključni trend je naraščajoče povpraševanje po ponovni povezanosti z naravo. Kot odziv na urbanizacijo, digitalizacijo in zdravstvene izzive ljudje iščejo fizično, duševno in čustveno regeneracijo v naravnem okolju, kjer gozdovi ponujajo dostopne in razširljive rešitve za dobrobit.

Okoljsko izobraževanje se premika k izkustvenim, praktičnim oblikam učenja, kot so izobraževanje na prostem, vodeni ogledi, delavnice in praktične aktivnosti. Ti pristopi krepijo okoljsko pismenost in podpirajo dolgoročne spremembe vedenja.

Hkrati storitve dobrobiti, povezane z naravo, postajajo tržni produkti, kot so gozdna kopel, programi čuječnosti, terapevtska rekreacija, programi za dobrobit zaposlenih in izobraževalni turizem. Gre za hibridne ponudbe, ki združujejo zdravje, izobraževanje in prosti čas.

Poglavje poudarja, da to področje ponuja poslovne priložnosti z nizkimi vstopnimi ovirami, zlasti za lokalne akterje, saj je mogoče storitve razvijati na podlagi obstoječih naravnih virov z omejenimi naložbami, kar podpira diverzifikacijo podeželskega gospodarstva.

Ključni dejavnik uspeha je zagotavljanje kakovostnih in avtentičnih izkušenj, ki temeljijo na pripovedovanju zgodb, lokalnem znanju in identiteti krajine, ob hkratnem upoštevanju profesionalnih standardov storitev.

Te dejavnosti so skladne s širšimi političnimi cilji, saj prispevajo k javnemu zdravju, okoljski ozaveščenosti in družbeni koheziji ter so vse pogostejše podprte z javnimi programi in financiranjem.

Primeri kažejo, kako lahko pobude uspešno združujejo izobraževanje, dobrobit in poslovni razvoj ter gozdove postavljajo kot platforme za inovacije na področju storitev.

Na splošno gre za dinamičen in rastoč tržni segment, ki preoblikuje odnos med človekom in naravo v dejavnosti, ki ustvarjajo vrednost ter podpirajo gospodarsko diverzifikacijo, trajnost in odpornost.

Dobre prakse:

Ági Berecz – okoljska pedagoginja, mentorica ekoterapevtskega samozavedanja, vodnica za gozdne kopeli, moderatorica skupinskega dela v globoki ekologiji in trenerka, ki strankam pomaga pri prehodu iz dobrega počutja (shinrinyoku) v globoko ekologijo skozi samorazvoj. <https://agiberecz.com/>

REAL School Budapest – neprofitna mednarodna osnovna in srednja šola (starost 5–14 let) za radovedne, ustvarjalne in pogumne otroke. V REAL School, ki jo vodi jasno poslanstvo, otroci povezujejo znanje z dejanji skozi učenje v resničnem življenju, ki temelji na projektih. Učni načrt uravnotežuje temeljne akademske predmete z naravo, pametno tehnologijo, dobrim počutjem, podjetništvom in regeneracijo. <https://www.realschool.hu/>

VIII.

Potencial nelesnih gozdnih proizvodov v inovacijah prehranske industrije

„Gozdovi niso le ekosistemi – so vir prihodnjih inovacij v prehrani.“

Ključne besede: nelesni proizvodi, gozdna hrana, vrednostne verige, gastronomija, lokalni proizvodi, trajnost

Ciljne skupine:

Relevantno za male proizvajalce, MSP, ponudnike turističnih storitev (restavracije, vodnike, nastanitvene ponudnike) ter gozdarska podjetja, ki iščejo nove poslovne modele.

Osmo poglavje primerjalne študije obravnava vlogo nelesnih gozdnih proizvodov pri preoblikovanju prehranske industrije in ustvarjanju novih poslovnih priložnosti v okviru gozdno temelječega zelenega gospodarstva. Proizvodi, kot so gobe, jagodičevje, zelišča in med, pridobivajo na pomenu kot del trajnostnih, lokalnih in zdravju prijaznih prehranskih sistemov.

Ključni trend je naraščajoče povpraševanje po naravnih, funkcionalnih in sledljivih živilih. Potrošniki iščejo visokokakovostne, trajnostno pridobljene sestavine z močno lokalno in ekološko identiteto, kar spodbuja prehod k bolj lokalnim in odpornim prehranskim sistemom.

Poglavje poudarja vpliv regenerativnih in na naravi temelječih pristopov, kjer je hrana razumljena kot del celostnega sistema, ki povezuje zdravje, okolje in življenjski slog. To odpira možnosti za vključevanje gozdnih sestavin v inovativne prehranske izdelke, gastronomijo in doživetja.

Z vidika poslovanja nelesni gozdni proizvodi omogočajo diverzifikacijo prihodkov, zlasti za podeželske akterje in upravljavce gozdov. S povezovanjem nabiranja, predelave, blagovne znamke in neposredne prodaje lahko proizvajalci razvijajo visoko vredneno izdelke. Koncept »od gozda do krožnika« povezuje proizvodnjo s pripovedovanjem zgodb, turizmom in izkušnjo kupcev.

Inovacije segajo tudi v poslovne modele, kot so doživljajska gastronomija, neposredna prodaja potrošnikom, lokalno blagovno znamčenje ter povezovanje s turizmom in gostinstvom, kar podjetjem omogoča diferenciacijo in krepitev lokalne identitete.

Poglavje poudarja pomen znanja, standardov kakovosti in trajnostnega nabiranja, ki zagotavljajo dolgoročno razpoložljivost virov in zaupanje potrošnikov.

Primeri kažejo, kako je mogoče tradicionalno znanje povezati s sodobnim podjetništvom in ustvariti razširljive, tržno usmerjene rešitve. Na splošno so nelesni gozdni proizvodi predstavljeni kot obetaven del zelenega gospodarstva, ki povezuje gozdove s prehranskimi sistemi ter omogoča inovativne, trajnostne in lokalno vpete poslovne modele.

Dobre prakse:

Dzsindzsa – podjetnica, specializirana za gibanje Od gozda do vilic. Dzsindzsina profil je tesno povezan z osebnimi dogodki, kot so kuharske delavnice (npr. mesečna delavnica v sodelovanju z večjim madžarskim gastronomskim portalom), predavanja in nastopi na tržnicah, poleg tega pa ima tudi spletno trgovino, kjer lahko stranke kupijo izdelke. <https://dzsindzsa.hu/>

Biobia - projekt iz hriba Mecsek, ki združuje pedagogiko divjih rastlin z izkustveno gastronomijo in ekološkim gostinstvom. Biobia, ki jo vodita ustanoviteljica in sodelavci, ponuja užitne piknike z divjimi rastlinami, dogodke z ekološkim gostinstvom in delavnice za krepitev timskega duha, ki združujejo praktično prepoznavanje rastlin, izkušnje sezonskega nabiranja in pripravo obrokov, navdihnenih z gozdom. <https://biobia.hu/>

IX.

Ekonomija obiskovalcev in regenerativni turizem (povzetek)

„Turizem ni več namenjen zgolj ogledovanju krajev – temveč njihovem ohranjanju.“

Ključne besede: regenerativni turizem, ekonomija obiskovalcev, trajnost, skupnost, doživetje, upravljanje destinacij

Ciljne skupine:

Predvsem relevantno za ponudnike turističnih storitev, pa tudi za občine, organizacije za upravljanje destinacij in regionalne turistične organizacije, ki uporabljajo sistemske pristope.

Deveto poglavje primerjalne študije obravnava prehod k regenerativnemu turizmu, kjer se poudarek premika od potrošnje k aktivnemu prispevanju. Koncept t. i. ekonomije obiskovalcev (visitor economy) danes daje prednost celostnemu vplivu na lokalne skupnosti in ekosisteme, namesto da bi se osredotočal zgolj na število obiskovalcev. Ključni trend je naraščajoče povpraševanje po smiselnih, z naravo povezanih izkušnjah, ki popotnikom omogočajo stik z lokalnim okoljem. Posledično mora turizem ne le zmanjševati negativne vplive, temveč tudi aktivno obnavljati ekosisteme ter prispevati k izboljšanju blaginje lokalnega prebivalstva.

Gozdovi in naravne krajine so v središču te preobrazbe, saj zagotavljajo prostor za ekoturizem, zasnovan tako, da ustvarja dolgoročno vrednost za vse deležnike. To odpira nove poslovne priložnosti z vključevanjem trajnosti v turistične produkte, kot so pobude, ki jih vodijo lokalne skupnosti, ter naravi prijazni koncepti, ki obiskovalce vključujejo v dejavnosti varstva narave. Takšni pristopi destinacijam omogočajo diferenciacijo ter gradnjo močnejših odnosov z obiskovalci.

Uspešna izvedba zahteva sistemski pristop in sodelovanje med upravljavskimi organizacijami ter lokalnimi oblastmi, da se ohranja ekološko ravnovesje. Trajnost ni več izbira, temveč ključni element konkurenčnosti. S premikom miselnosti od »izkoriščanja« destinacije k zagotavljanju njene dolgoročne vitalnosti se turizem usklajuje s podnebnimi ukrepi in varstvom biotske raznovrstnosti. Na koncu regenerativni turizem deluje kot gonilo bolj odpornih in trajnostnih regionalnih gospodarstev.

Dobre prakse:

GreenKayak – pobuda, ki jo je leta 2017 ustanovila okoljska nevladna organizacija s sedežem v Københavnu (zdaj deluje v več državah: Švedski, Nemčiji, Finski in Norveški), obiskovalce kot prostovoljce preprosto vključuje v boj proti onesnaževanju med kajakaštvom. Storitve zelenega kajakaštva omogoča brezplačno kajakaštvo za tiste, ki so med veslanjem pripravljeni zbirati smeti v vodi in deliti izkušnjo na družbenih omrežjih z oznako #GreenKayak. Razvija turizem, ki temelji na naravi in je povezan z obnovo ekosistemov. <https://www.greenkayak.org/>

An aerial photograph showing a river winding through a lush, dense forest. The water is dark blue, contrasting with the vibrant green of the trees. Several fallen tree trunks are visible in the water and along the banks. The forest canopy is thick and covers the majority of the landscape.

Projekt se izvaja v okviru programa Interreg CENTRAL
EUROPE in je sofinanciran iz Evropskega sklada za
regionalni razvoj (ESRR).